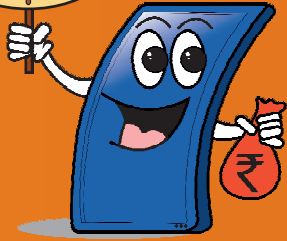

സാമ്പത്തിക
സാക്ഷരത
സമൃദ്ധിയലേക്കുള്ള
പാത

സാമ്പത്തിക
സാക്ഷരത

സംരംഭകർക്ക് വേണ്ടിയുള്ള

സന്ദേശം 1

ഇതുവരെ വായ്പ? അതെ, അത് സാധ്യമാണ്!

സന്ദേശം 2

വായ്പാ അപേക്ഷാ നടപടിക്രമങ്ങൾ

സന്ദേശം 3

വായ്പാ അപേക്ഷ തീർപ്പാക്കുന്നതിന് ബിസിനസ് ബിഹൈ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള സമയപരിധി

സന്ദേശം 4

സംരംഭകർ നിർബന്ധമായും അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ട ധനകാര്യ സംജ്ഞകൾ

സന്ദേശം 5

സംരംഭം മുന്നോട്ട് കൊണ്ടുപോകാൻ സ്വയം സന്നദ്ധനായിരിക്കുകയും ബുദ്ധിമുട്ട് വരുമ്പോൾ ബാങ്കിനെ സമീപിക്കുകയും ചെയ്യുക.

സന്ദേശം 1 : ഇഴിഞ്ഞു വായ്പ? അതെ, അത് സാധ്യമാണ്!

രാജ്, നിന്റെ ബിസിനസ്സിന് എന്തു പറ്റി? കഴിഞ്ഞ ആഴ്ചയിൽ നിനക്ക് വിലപനയൊന്നും ഉണ്ടായില്ലല്ലോ.

അതെ സാർ. കഴിഞ്ഞ ഒരാഴ്ചയായി എന്റെ ഇടപാടുകാരൊന്നും എനിക്ക് പണം തന്നിട്ടില്ല. അതുകൊണ്ട് ബ്ലോക്ക് പ്രിൻസിപ്പിൾ ഡിസൈനിനുള്ള തുണിത്തരങ്ങൾ വാങ്ങാൻ എന്റെ കയ്യിൽ പണമൊന്നും ഇല്ലായിരുന്നു. ഞാൻ ഇടപാടുകാർ പണം തരാൻ കാത്തിരിക്കുകയാണ്. അതു കിട്ടിക്കഴിഞ്ഞാൽ എനിക്ക് ബിസിനസ്സ് വീണ്ടും തുടങ്ങാനാകും.

നീ ബിസിനസ്സ് ചെയ്തില്ലെങ്കിൽ, നിന്റെ ലാഭം ഇടിയും.

അതെ, സാർ, പക്ഷെ എനിക്ക് എന്ത് ചെയ്യാൻ കഴിയും?

നിനക്ക് ഒരു ബാങ്ക് വായ്പ ഉപയോഗപ്പെടുത്താനാകും എന്ന കാര്യം നിനക്ക് അറിയാമോ?

പക്ഷെ, സാർ, അവർ ജാമ്യക്കർ വേണമെന്ന് പറയും, ഇതും ആവശ്യപ്പെടും. ഇതു രണ്ടും എനിക്കില്ല.

അക്കാര്യം ഓർത്ത് വിഷമിക്കേണ്ട, രാജ്. നിനക്ക് സിജിടി എംഎ സ്പെഷ്യൽ പ്രകാരമുള്ള ഒരു വായ്പ തരാൻ നിന്റെ ബാങ്കിനോട് നീ ആവശ്യപ്പെടുക. ഈ പദ്ധതിപ്രകാരം ബാങ്ക് നിനക്ക് യാതൊരു ഇടവും ഇല്ലാതെ വായ്പ തരും. ബാങ്കിലേക്ക് പോകുന്നതിന് മുമ്പ് www.cgtsme.in , www.dcmsme.gov.in എന്നീ വെബ്സൈറ്റുകളിൽ കയറി ഇതിന്റെ വിശദവിവരങ്ങൾ ഒന്ന് പരിശോധിക്കുക.

വളരെ നന്ദി, സാർ. ഞാൻ ഈ സൈറ്റുകൾ പരിശോധിക്കുകയും ഒരു വായ്പയ്ക്കായി എത്രയും പെട്ടെന്ന് എന്റെ ബാങ്കിനെ സമീപിക്കുകയും ചെയ്യും.

ക്രെഡിറ്റ് ഗാരന്റി ട്രസ്റ്റ്

എംഎസ്ഇ മേഖലയ്ക്ക് ഇടയോ മൂന്നാം കക്ഷി ഗാരന്റിയോ കൂടാതെ വായ്പ ലഭ്യമാക്കുക എന്ന ഉദ്ദേശത്തോടെയുള്ള ഇന്ത്യാ ഗവണ്മെന്റിന്റെ എംഎസ്എഇ മന്ത്രാലയത്തിന്റെയും, സ്മാൾ ഇൻഡസ്ട്രീസ് ഡവലപ്മെന്റ് ബാങ്ക് ഓഫ് ഇൻഡ്യ (സിഡബി) യുടെയും സംയുക്ത സംരംഭം

സൂക്ഷ്മ, ചെറുകിട സംരംഭങ്ങൾക്കായുള്ള ക്രെഡിറ്റ് ഗാരന്റി ഫണ്ട് ട്രസ്റ്റ് 200 ലക്ഷം രൂപവയ്ക്കു വരെ പരിരക്ഷാ സൗകര്യം ലഭ്യമാക്കുന്നതാണ്.

www.cgtmse.in

സിജിടിഎംഎസ്ഇ ഇടയാക്കുന്ന വാർഷിക ഗാരന്റി ഫീസ് വായ്പയെടുക്കുന്ന വ്യക്തിയോ വായ്പ ലഭ്യമാക്കുന്ന ധനകാര്യ സ്ഥാപനമോ വഹിക്കേണ്ടതാണ്.

എംഎസ്ഇ മേഖലയ്ക്ക് ലഭ്യമാക്കുന്ന 10 ലക്ഷം രൂപ വരെയുള്ള വായ്പകൾക്ക് ഇത് വാങ്ങരുത് എന്നാണ് എല്ലാ ബാങ്കുകൾക്കും ആർബിറ്റ്രേയിൽ നിന്നുള്ള നിർദ്ദേശം.

ജനറൽ ക്രെഡിറ്റ് കാർഡ് (ജിസിസി)

കാർഷികേതര സംരംഭകർക്ക് ബാങ്കിൽ നിന്നും ഒരു ജനറൽ ക്രെഡിറ്റ് കാർഡ് (ജിസിസി) നേടുന്നതിലൂടെ നിശ്ചിത കാല വായ്പ(ടേം ലോൺ)യായും പ്രവർത്തന മൂലധനമായും വായ്പാ സൗകര്യങ്ങൾ നേടാവുന്നതാണ്.

ജി സി സി ഒരു സ്മാർട്ട് കാർഡ്/ ഡെബിറ്റ് കാർഡ് (എടിഎമ്മുകളിലും കാർഡ് ഉൾച്ചു പണ ഇടപാടുകൾ നടത്തുന്ന സ്വൈപ്പ് മെഷീനുകളിലും ഉപയോഗിക്കാവുന്ന തരത്തിലുള്ളതും സംരംഭകനെ തിരിച്ചറിയുന്നതിനുള്ള വ്യക്തിഗത വിവരങ്ങൾ, ആസ്തി, വായ്പ സംബന്ധിച്ച കാര്യങ്ങൾ തുടങ്ങിയ ആവശ്യമായ വിവരങ്ങൾ സംഭരിച്ച് വെയ്ക്കാവുന്നതുമായ ബയോമെട്രിക് സ്മാർട്ട് കാർഡുകൾ) ആയിട്ടാണ് ലഭ്യമാക്കുന്നത്. അക്കൗണ്ടുകൾ ഡിജിറ്റലാക്കിയിട്ടില്ലാത്തയിടങ്ങളിൽ, ജി സി സി ഒരു കാർഡ്/പാസ് ബുക്ക് അല്ലെങ്കിൽ സംരംഭകന്റെ പേര്, വിലാസം, കാർഡ് ഉടമയുടെ ഫോട്ടോ, വായ്പാ പരിധി സംബന്ധിച്ച വിവരങ്ങൾ, കാലാവധി തുടങ്ങിയ കാര്യങ്ങൾ ഉൾപ്പെടുത്തിയ ക്രെഡിറ്റ് കാർഡും പാസ്ബുക്കും കൂട്ടിയോജിപ്പിച്ചുള്ള ക്രെഡിറ്റ് കാർഡ് -കം- പാസ്ബുക്കായി നൽകും. ഇടപാടുകൾ രേഖപ്പെടുത്തൽ സുഗമമാക്കുന്നതിനോടൊപ്പംതന്നെ ആവശ്യമുള്ളപ്പോൾ ഈ കാർഡ് ഒരു തിരിച്ചറിയിൽ കാർഡായും ഉപയോഗപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്.

ബാങ്ക്, റിസ്ക് വിലയിരുത്തി അതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഓരോരുത്തരുടേയും കാർഡിന്റെ കാലാവധി നിശ്ചയിക്കുന്നതാണ്. ജി സി സി യിലൂടെ കരസ്ഥമാക്കുന്ന വായ്പകളുടെ പലിശ നിരക്ക് ബാങ്കുകൾ നിശ്ചയിക്കും. ഒരു സംരംഭകൻ എന്ന നിലയ്ക്ക്, നിങ്ങളുടെ വായ്പകൾക്ക് ബാങ്ക് എന്ത് നിരക്കാണ് ഇടയാക്കുന്നതെന്ന് നിങ്ങൾ അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ടതാണ്.

സന്ദേശം 2 : വായ്പാ അപേക്ഷാ നടപടിക്രമങ്ങൾ

ഘട്ടം 1 നിങ്ങളുടെ ബിസിനസ്സ് പദ്ധതി തയ്യാറാക്കുകയും ആവശ്യമുള്ള തുക കണക്കാക്കുകയും ചെയ്യുക.

ഘട്ടം 2 വായ്പയ്ക്കുള്ള അപേക്ഷ സമർപ്പിച്ചതിന് രസീതും വായ്പാ അപേക്ഷാ നമ്പറും കരസ്ഥമാക്കുക.

ഘട്ടം 3 വായ്പാ അപേക്ഷയിന്മേൽ ബാങ്കിൽ/പോർട്ടലിൽ നിന്നുള്ള അന്വേഷണങ്ങൾക്ക് കൃത്യമായി മറുപടി കൊടുക്കുക; അവരുടെ തീരുമാനത്തിനായി കാത്തിരിക്കുക.

ഘട്ടം 4 വായ്പ അനുവദിക്കപ്പെട്ടോ അതോ നിരസിക്കപ്പെട്ടോ എന്നറിയുന്നതിനായി നിങ്ങളുടെ അപേക്ഷയെക്കുറിച്ച് അന്വേഷിക്കുക.

സന്ദേശം 3 : വായ്പാ അപേക്ഷ തീർപ്പാക്കുന്നതിന് ബിസിനസ്ബിഹെ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള സമയപരിധി

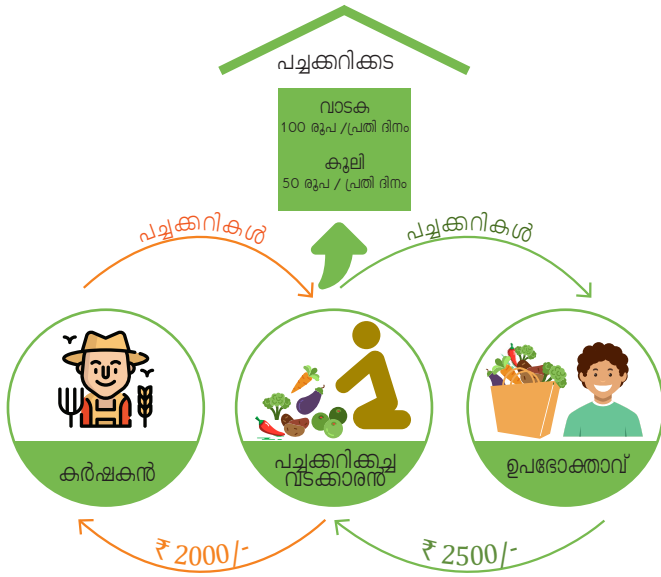
വായ്പാ അപേക്ഷയോടൊപ്പം ഹാജരാക്കേണ്ടതായ പ്രമാണങ്ങളും മറ്റ് രേഖകളും സംബന്ധിച്ച് തന്നിട്ടുള്ള പട്ടികയിൽ പറയുന്ന എല്ലാ രേഖകളും പ്രമാണങ്ങളും സമർപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതും എല്ലാത്തരത്തിലും പൂർണ്ണവുമായ ഒരു വായ്പാ അപേക്ഷ തീർപ്പാക്കുന്നതിന്, ബാങ്കിംഗ് കോഡ്സ് ആന്റ് സ്റ്റാൻഡേർഡ്സ് ബോർഡ് ഓഫ് ഇന്ത്യ(ബിസിഎസ്ബിഐ) ഒരു സമയപരിധി നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുണ്ട്. ബിസിഎസ്ബിഐയിൽ അംഗങ്ങളായിട്ടുള്ള ബാങ്കുകൾ താഴെ പറയുന്ന കാര്യങ്ങൾ കർശനമായി പാലിക്കേണ്ടതുണ്ട്:

- 5 ലക്ഷം വരെയുള്ള വായ്പാ പരിധിയ്ക്ക്, അല്ലെങ്കിൽ, നിലവിലുള്ള വായ്പാ പരിധിയിൽ 5 ലക്ഷം രൂപ വരെയുള്ള വർദ്ധന വരുത്തുന്നതിന് ഉള്ള എം എസ് ഇ വായ്പാ അപേക്ഷ : 2 ആഴ്ച.
- 5 ലക്ഷം രൂപയ്ക്ക് മുകളിൽ 25 ലക്ഷം രൂപ വരെയുള്ള വായ്പാ പരിധിക്ക് : 3 ആഴ്ച.

ഭാരതീയ റിസർവ് ബാങ്ക് പുറപ്പെടുവിച്ചിട്ടുള്ള നിയന്ത്രണ നിർദ്ദേശങ്ങളോ മേൽനോട്ടം സംബന്ധിച്ചുള്ള നിർദ്ദേശങ്ങളോ ഈ സമിതി അസാധുവാക്കുകയോ അവയ്ക്ക് പകരം മറ്റെന്തെങ്കിലും നിർദ്ദേശം വെയ്ക്കുകയോ ചെയ്യില്ല. ആർബിഐ കാലാകാലങ്ങളിൽ പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന അത്തരം നിർദ്ദേശങ്ങൾ/ഉത്തരവുകൾ ബാങ്കുകൾ അനുസരിക്കേണ്ടതാണ്.

സന്ദേശം 4: നിർബന്ധമായും അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ട സംരംഭകർക്കുള്ള ധനകാര്യ സംജ്ഞകൾ

സാഹചര്യം 1: സ്വന്തം മൂലധനം ഇറക്കിയുള്ള സംരംഭം

ഒരു പച്ചക്കറി കച്ചവടക്കാരൻ അയാളുടെ സ്വന്തം പണം 2,000 രൂപ മൂലധനമായി ഇറക്കി ഒരു കർഷകനിൽ നിന്നും പച്ചക്കറികൾ വാങ്ങുന്നു. അയാൾ പ്രതിദിനം 100 രൂപ വാടകയും 50 രൂപ ഒരു സഹായിക്ക് കൂലിയും നൽകുന്നു. അയാൾ പച്ചക്കറി 2,500 രൂപയ്ക്ക് വിൽക്കുന്നു. വാടകയായി നൽകുന്ന 100 രൂപയും കൂലിയായി നൽകുന്ന 50 രൂപയും പ്രവർത്തന ചെലവ് എന്ന് വിളിക്കപ്പെടുന്നു. പച്ചക്കറി വാങ്ങുന്നതിനായി ചെലവഴിച്ച 2,000 രൂപയാണ് 'വിറ്റ ചരക്കിന്റെ വില'. ഈ കച്ചവടത്തിലെ ലാഭം താഴെ കാണുന്ന പ്രകാരമാണ് കണക്കാക്കപ്പെടുന്നത്:

ലാഭം = വില്പന വില - വിറ്റ ചരക്കിന്റെ വില - പ്രവർത്തന ചെലവ് = 2500 - 2000 - 150 = 350.

സാഹചര്യം 2: ചരക്ക് ചൂണ്ടിപ്പണയമായി നൽകി അത് വാങ്ങുന്നതിനുള്ള പണം മുൻകൂർ കടം വാങ്ങാൻ

പച്ചക്കറിക്കാരൻ അയാൾക്ക് ആവശ്യമായ എല്ലാ പച്ചക്കറികളും വാങ്ങാൻ സ്വന്തം മൂലധനം ഇല്ല എന്നോ അയാൾ തന്റെ ബിസിനസ്സ് വിപുലീകരിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു എന്നോ കരുതുക. അത്തരമൊരു സാഹചര്യത്തിൽ അയാൾക്ക് വാങ്ങാൻ പോകുന്ന പച്ചക്കറികൾ പണയമായി നൽകിക്കൊണ്ട് ബാങ്കിൽ നിന്നും ഒരു വായ്പ എടുക്കാവുന്നതാണ്. ഇത്തരത്തിലുള്ള സാമ്പത്തിക സഹായത്തെ ക്യാഷ് ക്രെഡിറ്റ് (ഒരു നിശ്ചിത സമയത്തിനുള്ളിൽ പണമാക്കി മാറ്റാവുന്ന പണയത്തിന്മേൽ ബാങ്ക് കൊടുക്കുന്ന ഹ്രസ്വകാല പണ വായ്പ) എന്ന് വിളിക്കുന്നു.

ബാങ്ക് നൽകുന്ന വായ്പ മുഴുവനായും പിൻവലിക്കണം എന്നില്ല, നിലവിലെ ആവശ്യത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ വേണ്ടിവരുന്ന തുക മാത്രം പിൻവലിച്ചാൽ മതിയാകും. ഇത്തരത്തിലുള്ള വായ്പകളിൽ മുഴുവൻ വായ്പാ തുകയ്ക്ക് പലിശ ഈടാക്കപ്പെടുകയില്ല, പിൻവലിക്കപ്പെട്ട തുകയ്ക്ക് (ക്യൂസിറ്റികയ്ക്ക്) മാത്രമേ പലിശ ഈടാക്കപ്പെടുകയുള്ളൂ.

സാഹചര്യം 3 : കിട്ടാനുള്ള പണത്തിന്മേൽ ധനസഹായം

കച്ചവടത്തിൽ കടം കൊടുക്കേണ്ടി വരിക എന്നത് പലപ്പോഴും ഒഴിവാക്കാനാകാത്ത കാര്യമാണ്. ഒരു കരാറിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഉപഭോക്താവിന് ആവശ്യമുള്ള ചരക്ക് കൊടുക്കുകയും അയാളിൽ നിന്ന് പിന്നീട് ഒരു ദിവസം പണം സ്വീകരിക്കുകയും ചെയ്യുക എന്നതാണ് ഇതിൽ നടക്കുന്നത്. അങ്ങനെ കടം കൊടുക്കേണ്ടി വരുമ്പോൾ, കച്ചവടക്കാരന് അടുത്ത ദിവസത്തേക്കുള്ള ചരക്ക് എടുക്കുന്നതിനും വാടക, കുലി പോലുള്ളവ കൊടുക്കുന്നതിനും വേണ്ടത്ര പണം ഉണ്ടായെന്നുവരില്ല. ഇത്തരത്തിൽ കടം കൊടുക്കലിൽ കരാർ പ്രകാരം പിന്നീട് ലഭിക്കേണ്ടതായ പണത്തെ നിസീവബിൾസ് എന്നും പണം കൊടുക്കാനുള്ള ആളെ കടക്കാരൻ അഥവാ ഡെറ്റർ എന്നും വിളിക്കുന്നു.

ഇത്തരം സാഹചര്യങ്ങളിൽ, കച്ചവടത്തിന് ആവശ്യമായ പണം എത്തുന്നതിൽ കാലതാമസം നേരിടുമ്പോൾ പണം ഇല്ലെന്ന കാരണത്താൽ കച്ചവടം നിറുത്തി വെയ്ക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. പച്ചക്കറി കച്ചവടക്കാരന് ബാങ്കിൽ ചെന്ന് കിട്ടാനുള്ള പണമായ നിസീവബിൾസിന്മേൽ വായ്പയ്ക്ക് അപേക്ഷിക്കാവുന്നതാണ്. കിട്ടാനുള്ള പണത്തിൽ നിന്ന് ലാഭം കിഴിച്ചുള്ള തുകയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ബാങ്ക് സാമ്പത്തിക സഹായം ലഭ്യമാക്കുന്നതാണ്. അനുവദിക്കപ്പെട്ട മുഴുവൻ വായ്പാ തുകയ്ക്കുമല്ല, കുടിശ്ശിക നിൽക്കുന്ന തുകയ്ക്ക് മാത്രമാണ് ഈ വായ്പയിൽ പലിശ ഈടാക്കപ്പെടുന്നത്.

സാഹചര്യം 4: സ്ഥിര ആസ്തി വാങ്ങലും അവയുടെ കണക്ക് സൂക്ഷിക്കലും

ഇപ്പോൾ, പച്ചക്കറികച്ചവടക്കാരന്റെ ലാഭം വർദ്ധിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ അയാൾ കടയിലേക്ക് ഒരു മേശയും കസേരയും വാങ്ങാൻ തീരുമാനിക്കുന്നു. അയാൾ 200 രൂപയ്ക്ക് ആ ഫർണിച്ചർ വാങ്ങിയെന്ന് വിചാരിക്കുക.

അയാൾ ഇപ്പോൾ ഒരു ചിന്താക്കുഴപ്പത്തിലാണ്. ഈ ഫർണിച്ചർ അയാൾക്ക് അടുത്ത പത്തുവർഷം ഉപയോഗിക്കാനുള്ളതാണെന്നിരിക്കെ, അതിന്റെ വിലയായ 200 രൂപ മുഴുവനായും അയാൾ ഈ വർഷത്തെ ലാഭത്തിൽ നിന്നും കിഴിവ് ചെയ്യേണ്ടതുണ്ടോ? അയാൾ അങ്ങനെ ചെയ്യുകയാണെങ്കിൽ, അയാളുടെ ലാഭത്തിൽ 200 രൂപ കുറയും. അതിന് പകരം, ഫർണിച്ചറിന്റെ ആയുസ്സ് പത്തുവർഷം ആയതിനാൽ, ഈ വർഷം ഫർണിച്ചറിന്റെ വിലയുടെ 1/10 ഭാഗം തുക ആ വകയിൽ നീക്കിവെയ്ക്കാൻ അയാൾ തീരുമാനിച്ചു. അയാൾ അങ്ങനെ ചെയ്യുമ്പോൾ, നടപ്പു വർഷം ഇത്തരത്തിൽ ചിലവായി ഈടാക്കേണ്ടതായ തുകയെ തേയ്മാനം അഥവാ ഡിപ്രീസിയേഷൻ എന്ന് വിളിക്കുന്നു.

ബിസിനസ്സ് മുന്നോട്ട് കൊണ്ടുപോകുന്നതിനായി വാങ്ങിയിട്ടുള്ള, ഒരു വർഷത്തിലധികം കാലം ഉപയോഗിക്കാൻ പോകുന്ന വസ്തുക്കളെ സ്ഥിര ആസ്തികൾ അഥവാ ഫിക്സഡ് അസറ്റ്സ് എന്ന് വിളിക്കുന്നു. സ്ഥിര ആസ്തികളുടെ ഉദാഹരണങ്ങളിൽ ഭൂമി, കെട്ടിടം, യന്ത്രങ്ങൾ, ഉപകരണങ്ങൾ മുതലായവ ഉൾപ്പെടുന്നു.

സ്ഥിര ആസ്തിയുടെ ആയുസ്സിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഓരോ വർഷവും സ്ഥിര ആസ്തിയുടെ മൂല്യം കുറയ്ക്കേണ്ടതാണ്. ഓരോ വർഷത്തെയും കിഴിവ് തുക ഡിപ്രീസിയേഷൻ എന്ന് വിളിക്കപ്പെടുന്ന തേയ്മാന ചിലവായി പ്രത്യേകമായി കണക്കാക്കുന്നതിലൂടെയാണ് ഇത് പ്രാവർത്തികമായി തീരുന്നത്.

സാഹചര്യം 5: ദീർഘകാല വായ്പകൾ

കച്ചവടം വളരുന്നോൾ, പച്ചക്കറിക്കച്ചവടക്കാരൻ ഒരു പ്രധാനപ്പെട്ട പ്രശ്നം തരിച്ചിരുന്നു. പച്ചക്കറികൾ എളുപ്പത്തിൽ കേടുവരുന്നവയായതിനാൽ ഉപഭോക്താക്കൾ വാങ്ങാതെ പോകുന്ന പച്ചക്കറികളിൽ നല്ലൊരു പങ്ക് അയാൾക്ക് വലിച്ചെറിഞ്ഞ് കളയേണ്ടി വരുന്നു. അങ്ങനെ ഇടയ്ക്കിടെ അയാളുടെ ലാഭത്തിൽ നല്ലൊരു പങ്ക് ഈ വഴിക്ക് നഷ്ടമാകുന്നുമുണ്ട്. ഒരു ശീതീകരണ (കോൾഡ് സ്റ്റോറേജ്) സംവിധാനം ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ തനിക്ക് പച്ചക്കറികളുടെ പുതുക്കലും ആയുസ്സും നീട്ടിയെടുക്കാനും അവ പാഴാകുന്നത് കുറയ്ക്കാനും കഴിയുമെന്ന് അയാൾക്ക് തോന്നി. അയാൾ നല്ലൊരു ശീതീകരണി(ഫ്രീസർ)യെക്കുറിച്ച് അന്വേഷിച്ചപ്പോൾ നല്ലൊരു ഫ്രീസറിന് ഏകദേശം 20,000 രൂപ വിലവരുമെന്ന് അറിഞ്ഞു. തനിക്ക് [http:// udayamimitra.in](http://udayamimitra.in)ലൂടെ വായ്പ ലഭിക്കുമെന്ന് പച്ചക്കറിക്കച്ചവടക്കാരൻ മനസ്സിലാക്കുകയും അതിന് അപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തു. 10 ശതമാനം വാർഷിക പലിശ നിരക്കിൽ അയാൾക്ക് വായ്പ അനുവദിക്കപ്പെട്ടു. വായ്പയായി കിട്ടിയ പണം കൊണ്ട് അയാൾ ഒരു ഫ്രീസർ വാങ്ങുകയും ഇപ്പോൾ അയാൾക്ക് പച്ചക്കറികൾ രണ്ടു ദിവസം കൂടുതലായി സൂക്ഷിച്ചുവെച്ച് വിൽക്കാൻ സാധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇത് ക്രമേണ പച്ചക്കറിക്കച്ചവടക്കാരനെ കൂടുതൽ ലാഭത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്നു.

സാങ്കേതിക പദം : ടോ ലോൺ

ഏതെങ്കിലും ഒരു പ്രത്യേക ഉദ്ദേശ്യത്തിനായി ഉപയോഗപ്പെടുത്താവുന്നതും ദീർഘകാലം കൊണ്ടുമാത്രം (ഒരു വർഷവും അതിൽ കൂടുതലും) തിരിച്ചടയ്ക്കേണ്ടതുമായ വായ്പകളെ 'ടോ ലോണുകൾ' എന്ന് വിളിക്കുന്നു.

കച്ചവട സംഗ്രഹം

പച്ചക്കറിക്കച്ചവടക്കാരന്റെ ആകെ വിൽപന 10 ലക്ഷം രൂപയാണ്, അതിൽ വിറ്റ ചരക്കിന്റെ വില 8 ലക്ഷം രൂപയും. അതിനാൽ അയാൾ 2 ലക്ഷം രൂപ ആകെ ലാഭം ഉണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്നു. അയാൾ 36,000 രൂപ വാടകയായും 18,000 രൂപ കുലിയായും നൽകി (ഒരു വർഷത്തിൽ 360 ദിവസം എന്ന കണക്കിൽ). വർഷാവസാനത്തിൽ അയാളുടെ ഹ്രസ്വകാല വായ്പ (ക്യാഷ് ക്രെഡിറ്റ്) കുടിശ്ശിക 2,000 രൂപയാണ്. മനസ്സിലാക്കാനുള്ള എളുപ്പത്തിന്, വർഷത്തിലെ ഓരോ ദിവസവും അയാൾക്ക് കുടിശ്ശിക നിൽക്കുന്നത് 2,000 രൂപയാണ് എന്ന് അനുമാനിക്കുകയാണെങ്കിൽ, അയാൾ ആ കുടിശ്ശികയ്ക്ക് ആകെ 200 രൂപ പലിശ കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. അയാൾ വർഷത്തിലെ അവസാന ദിവസം ടോ ലോണിൽ 6,000 രൂപ തിരിച്ചടയ്ക്കുകയും അയാളുടെ വരവുചിലവ് വിവര പട്ടികയിൽ (ബാലൻസ് ഷീറ്റിൽ) ടോ ലോൺ കുടിശ്ശിക 14,000 രൂപയായി നിൽക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. 2,000 രൂപ ടോ ലോണിന് വാർഷിക പലിശയായി ഇടാക്കപ്പെട്ടു. അങ്ങനെ ആ വർഷം ആകെ പലിശയായി നൽകിയത് 2,200 രൂപ. തേയ്മാനം ചെലവ് ഇനത്തിൽ ഫ്രീസറിന് ഒരു വർഷത്തേക്ക് 2,000 രൂപയും ഫർണിച്ചറിന് 20 രൂപയും കണക്കാക്കുമ്പോൾ ആകെ തേയ്മാനം ചെലവ് (ഡിപ്രീസിയേഷൻ) 2,020 രൂപ (ഫ്രീസറിനും ഫർണിച്ചറിനും പത്ത് വർഷം ആയുസ്സ് എന്ന കണക്കിൽ പ്രതിവർഷം 10 ശതമാനം തേയ്മാനം). അങ്ങനെ തേയ്മാനം ചെലവ് കിഴിച്ചുള്ള അറ്റ ആസ്തി 18,180 രൂപ (20,200 -2,020).

ലാഭ നഷ്ട പ്രസ്താവന		വരവു ചെലവ് കണക്ക്	
വിൽപന	: 10,00,000	ആസ്തി	
സിജിഎസ് (വിറ്റചരക്കിന്റെ വില)	: 800,000	പണം	: Rs. 1,39,100
ആകെ ലാഭം	: 200,000	കിട്ടാനുള്ള കടം	: Rs. 2,500
പ്രവർത്തന ചെലവ്		സ്ഥിര ആസ്തി	: Rs. 18,180
വാടക	: 36,000	ആകെ ആസ്തി	: Rs. 1,59,780
കുലി	: 18,000	ബാധ്യത	
പ്രവർത്തന ലാഭം	: 146,000	ഹ്രസ്വകാല വായ്പ	: Rs. 2000
പലിശ	: 2,200	ദീർഘകാല വായ്പ	: Rs. 14,000
തേയ്മാനം	: 2,020	ഉടമയുടെ മൂലധനം	: Rs. 2,000
നികുതിക്ക് മുമ്പുള്ള ലാഭം	: 141,780	നീക്കിയിരിപ്പ് ലാഭം	: Rs. 1,41,780
		ആകെ ബാധ്യത	: Rs. 1,59,780

സന്ദേശം 5: സംരംഭം മുന്നോട്ട് കൊണ്ടുപോകാൻ സ്വയം സന്നദ്ധനായിരിക്കുകയും ബുദ്ധിമുട്ട് വരുമ്പോൾ ബാങ്കിനെ സമീപിക്കുകയും ചെയ്യുക.

മേൽപ്പറഞ്ഞ സാഹചര്യങ്ങളിൽ, നിങ്ങൾക്ക് നിങ്ങളുടെ ബാങ്ക് ശാഖയിലോ ജില്ലാ/പ്രാദേശിക/മേഖല തലത്തിൽ ബാങ്ക് നിയമിച്ചിരിക്കുന്ന കമ്മിറ്റിക്കോ ഒരു അപേക്ഷ സമർപ്പിക്കാവുന്നതാണ്.

ബാങ്ക്/കമ്മിറ്റി നിങ്ങളുടെ അക്കൗണ്ടിൽ ഉണ്ടായിരിക്കുന്ന ഈ ഞെരുക്കം പരിഹരിക്കുന്നതിന് വിവിധ സാധ്യതകൾ ആരായും.

(റെക്സിഫിക്കേഷൻ) അപകാത മാറ്റൽ

ബാങ്ക്/കമ്മിറ്റി നിങ്ങളിൽ നിന്ന് അക്കൗണ്ട് ക്രമാനുസൃതമാക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികളും സമയപരിധിയും പ്രസ്താവിക്കുന്ന ഒരു ഉറപ്പ് വാങ്ങിയേക്കാം. അതുപോലെ തന്നെ അവർ നിങ്ങളുടെ ആവശ്യത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള സാമ്പത്തിക സഹായം നൽകുന്ന കാര്യവും പരിഗണിച്ചേക്കാം.

(റീസ്ട്രക്ചറിംഗ്) പുനർരൂപീകരിക്കൽ

നിങ്ങളുടെ അക്കൗണ്ട് ജീവനക്ഷമമായതാണെന്നും നിങ്ങൾ മനഃപൂർവ്വം കുടിശ്ശിക വരുത്തിയതല്ലെന്നും (അതായത്, ഫണ്ട് വകമാറ്റി ചെലവാക്കലോ, തട്ടിപ്പോ, അന്യായപ്രവൃത്തിയോ മൂലമല്ലെന്ന്) തിട്ടപ്പെടുത്തിക്കഴിഞ്ഞാൽ അത് പുനർരൂപീകരിക്കാനുള്ള (നിങ്ങളുടെ കടം മറ്റൊരു തരത്തിലുള്ളതും സാധാരണമായി പിന്നീട് ഒരു സമയത്ത് അടച്ചാൽ മതിയാകുന്നതുമായി മാറ്റാനുള്ള) സാധ്യതയും പരിഗണിക്കപ്പെടും.

(റിക്കവറി) തിരിച്ചു പിടിക്കൽ

ആദ്യത്തെ രണ്ട് സാധ്യതകളും വിജയപ്രദമല്ലെന്ന് ബാങ്കിന്/കമ്മിറ്റിക്ക് തോന്നിയാൽ, അവർ നിങ്ങൾക്ക് തന്ന വായ്പ നിങ്ങളുടെ സ്ഥാപനത്തിൽ നിന്നും തിരിച്ച് പിടിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിച്ചേക്കാം.

*സാമ്പത്തികകാര്യ സംജ്ഞകളുടെ സംഗ്രഹം

പ്രോഫിറ്റ് & ലോസ്റ്റ് സ്റ്റേറ്റ്മെന്റ് (ലാഭ നഷ്ടപ്രസ്താവന)	: കമ്പനിയുടെ വരവും ചെലവും വ്യക്തമാക്കുന്ന വിശദമായ പ്രസ്താവന (സ്റ്റേറ്റ്മെന്റ്) ആണ് പ്രോഫിറ്റ് & ലോസ്റ്റ് സ്റ്റേറ്റ്മെന്റ് അഥവാ ലാഭ, നഷ്ട പ്രസ്താവന. ഒരു പ്രത്യേക കാലയളവിലേക്കാണ് ഇത് തയ്യാറാക്കപ്പെടുന്നത് (സാധാരണയായി ഏപ്രിൽ 1 മുതൽ മാർച്ച് 31 വരെ).
ബാലൻസ് ഷീറ്റ് (ആസ്തി ബാധ്യതാ പട്ടിക)	: കമ്പനിയുടെ ഒരു പ്രത്യേക തിയതിയിലുള്ള ആസ്തികളുടെയും ബാധ്യതകളുടെയും സ്ഥിതി വ്യക്തമാക്കുന്ന പ്രസ്താവനയാണ് ബാലൻസ് ഷീറ്റ് അഥവാ ആസ്തി ബാധ്യതാ പട്ടിക.
റവന്യൂ (ആദായം)	: ഉൽപ്പന്നങ്ങളുടെ വിൽപനയിലൂടെയും സേവനങ്ങൾ നൽകുന്നതിലൂടെയും സ്വീകരിക്കപ്പെടുന്ന തുകയാണ് റവന്യൂ അഥവാ ആദായം. ഇതിൽ പണമായുള്ള വിൽപനയും കടമായുള്ള വിൽപനയും ഉൾപ്പെടുന്നു.
കോസ്റ്റ് ഓഫ് ഗുഡ്സ് സോൾഡ് (വിറ്റു ചരക്കുകളുടെ വില)	: ഉപഭോക്താക്കൾക്ക് വിറ്റ ഒരു ഉൽപ്പന്നത്തിന്റെ ഉൽപ്പാദനത്തിന് അല്ലെങ്കിൽ സംഭരണത്തിന് വേണ്ടിവന്ന പ്രത്യേക വിഭവ വിലയാണ് കോസ്റ്റ് ഓഫ് ഗുഡ്സ് സോൾഡ് അഥവാ വിറ്റ ചരക്കിന്റെ വില.
ഗ്രോസ് പ്രോഫിറ്റ് (അറ്റ ലാഭം)	: ആദായവും വിറ്റ ചരക്കിന്റെ വിലയും തമ്മിലുള്ള അന്തരമാണ് ഗ്രോസ് പ്രോഫിറ്റ് അഥവാ അറ്റ ലാഭം. അതിൽ വാടക, ശമ്പളം മുതലായവ പോലുള്ള പ്രവർത്തന ചെലവ് ഉൾപ്പെടുന്നില്ല.
ഓപ്പറേറ്റിംഗ് എക്സ്പെൻസ് (പ്രവർത്തന ചെലവ്)	: സാധനങ്ങളുടെ ഉൽപ്പാദനവുമായി നേരിട്ട് ബന്ധമില്ലാത്ത ചെലവുകളെയാണ് ഓപ്പറേറ്റിംഗ് എക്സ്പെൻസ് അഥവാ പ്രവർത്തന ചെലവ് എന്ന് വിളിക്കുന്നത്. ഉദാഹരണത്തിന്, വാടക, ശമ്പളം, എൻജിനീയറിംഗ് (വിൽപന, പൊതുവായ, ഭരണപരമായ ചെലവുകൾ)
ഇൻററസ്റ്റ് (പലിശ)	: വായ്പ തരുന്നവ്യക്തിക്ക്/സ്ഥാപനത്തിന് കൂടിശ്ലീക നിൽക്കുന്ന വായ്പാ തുകയ്ക്ക് നൽകുന്ന പ്രതിഫലമാണ് ഇൻററസ്റ്റ് അഥവാ പലിശ.
ഡിപ്രീസിയേഷൻ (തേയ്മാനം)	: സ്ഥിര ആസ്തികൾക്ക് അവയുടെ ആയുസ്സിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ചെലുത്തപ്പെടുന്ന വാർഷിക മൂല്യ കിഴിവാണ് ഡിപ്രീസിയേഷൻ അഥവാ തേയ്മാനം. ലാഭ,നഷ്ട കണക്കിൽ ഡിപ്രീസിയേഷൻ ഒരു ചെലവ് ആയാണ് വകയിരുത്തപ്പെടുന്നത്.
പ്രോഫിറ്റ് ബിഫോർ ടാക്സ് (നികുതിക്ക് മുമ്പുള്ള ലാഭം)	: അറ്റ ലാഭം - പ്രവർത്തന ചെലവ് - പലിശ - തേയ്മാനം
അസറ്റസ് (ആസ്തികൾ)	: പണം, ചരക്ക് തുടങ്ങിയവ പോലുള്ള കറന്റ് ആസ്തികളും പ്ലാന്റ്, യന്ത്രങ്ങൾ മുതലായവ പോലുള്ള നോൺ-കറന്റ് അഥവാ സ്ഥിര ആസ്തികളും ഉണ്ട്.
ലയബിലിറ്റീസ് (ബാധ്യതകൾ):	: ഓഹരി ഉടമകളുടെ മൂലധനം, ഒരു വർഷത്തിനുള്ളിൽ അടയ്ക്കേണ്ടതായ കടങ്ങൾ (പ്രസ്വകാല വായ്പകൾ), ഒരു വർഷത്തിന് ശേഷം അടയ്ക്കേണ്ടതായ വായ്പകൾ.
റിസീവബിൾസ് (കിട്ടാനുള്ള പണം)	: ഉപഭോക്താക്കളിൽ നിന്നും കരാർ പ്രകാരം പിന്നീട് ഒരു ദിവസം കിട്ടാനുള്ളതായ പണം.
കറന്റ് അസറ്റസ്	: കറന്റ് അസറ്റിൽ കയ്യിലുള്ള പണം, ഉപഭോക്താക്കളിൽ നിന്നും കിട്ടാനുള്ളതായി കണക്കാക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന പണം, എളുപ്പത്തിൽ പണമാക്കി മാറ്റാവുന്ന മറ്റ് ആസ്തികൾ എന്നിവ ഉൾപ്പെടുന്നു.
ഫിക്സ്ഡ് അസറ്റ് (സ്ഥിര ആസ്തി)	: ദീർഘകാലത്തേക്ക് ഉപയോഗിക്കാവുന്നതും സാധാരണ ബിസിനസ് കാലത്ത് വിൽക്കപ്പെടാത്തതുമായ ആസ്തികൾ.
ക്യാഷ് ക്രെഡിറ്റ്	: ബിസിനസ്സിന്റെ ദൈനംദിന പ്രവർത്തനങ്ങൾ തടസ്സമില്ലാതെ മുന്നോട്ട് കൊണ്ടുപോകുന്നതിന് ലഭിക്കുന്ന പ്രവർത്തന മൂലധന വായ്പ.
ടോ ലോൺ	: പൊതുവിൽ സ്ഥിര ആസ്തികൾ വാങ്ങുന്നതിനായി എടുക്കുന്നതും ദീർഘമായ കാലാവധിക്കുള്ളിൽ മാത്രം ഗഡുക്കളായി തിരിച്ചടച്ച് തീർക്കേണ്ടതുമായ വായ്പ.
ഇക്യൂറ്റി ക്യാപിറ്റൽ	: കമ്പനിയുടെ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ള താൽപര്യത്തെ പ്രതിനിധീകരിക്കുന്ന ഓഹരി ഉടമകളുടെ മൂലധനം.

എംഎസ്എംഇകൾക്കുള്ള പുതിയ സംരംഭങ്ങൾ

ട്രേഡ് റിസീവബിൾസ് ഡിസ്കൗണ്ടിംഗ് സിസ്റ്റം (ടിആർഇഡിഎസ്)

ചരക്ക് വാങ്ങുന്നവരിൽ നിന്നും പണം കിട്ടാൻ കാലതാമസം വരിക എന്ന പ്രശ്നം നിങ്ങൾ നേരിടുന്നുണ്ടോ? ഉണ്ടെങ്കിൽ, നിങ്ങൾക്ക് നിങ്ങളുടെ കിട്ടാനുള്ള പണത്തെ (റിസീവബിൾസ്) ടിആർഇഡിഎസ് വഴി ഡിസ്കൗണ്ട് ചെയ്യാവുന്നതാണ്. ആർബിഎയുടെ ലൈസൻസുള്ള സ്ഥാപനങ്ങൾ, അതായത് ആർ എക്സ് എ എൽ, മെൻറേഴ്സ് സൊല്യൂഷൻസ്, എ.ടിആർഇഡിഎസ് എന്നിവ ടിആർഇഡിഎസ് സംവിധാനം പ്രവർത്തിപ്പിക്കുന്നു.

സർട്ടിഫൈഡ് ക്രെഡിറ്റ് കൗൺസിലേഴ്സ്

നിങ്ങൾ ബിസിനസ്സ് പദ്ധതികൾ, നിദ്ദേശങ്ങൾ മുതലായവ തയ്യാറാക്കാനും സാമ്പത്തിക കാര്യ പ്രമാണങ്ങൾ പരിപാലിക്കാനും ഉള്ള അറിവില്ലായ്മയും മറ്റും മൂലം എംഎസ്എംഇ വായ്പകൾക്ക് അപേക്ഷിക്കാൻ മടിക്കുന്ന വ്യക്തിയാണോ? എങ്കിൽ നിങ്ങൾക്ക് സിഡബിയിൽ രജിസ്റ്റർ ചെയ്തിട്ടുള്ള സർട്ടിഫൈഡ് ക്രെഡിറ്റ് കൗൺസിലർമാരെ (സിസിസിഎസ്) അഥവാ അംഗീകൃത വായ്പാ ഉപദേശകരെ സമീപിക്കാവുന്നതാണ്. ഇത്തരത്തിലുള്ള ഉപദേശകരുടെ ഒരു പട്ടിക <https://udyamimitra.in/Home/CCC> എന്ന വെബ്സൈറ്റിൽ നിന്നും ലഭിക്കുന്നതാണ്. ഈ ഉപദേശകർ ബിസിനസ്സ് സംബന്ധമായ തീരുമാനങ്ങളെടുക്കാൻ നിങ്ങളെ സഹായിച്ചേക്കാം.

*മേൽപ്പറഞ്ഞ നിർവ്വചനങ്ങൾ അവയുടെ പൊതു സ്വഭാവത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നവ മാത്രമാണ്. ഇവ പരിഗണിക്കപ്പെടുന്ന അതാത് മേഖലയ്ക്ക് അനുബന്ധിച്ചുള്ള മാറ്റവും വ്യാഖ്യാനങ്ങളും ഇവയ്ക്ക് ബാധകമായിരിക്കും.

പ്രത്യേക വിഭാഗത്തെ ലക്ഷ്യംവെച്ചുള്ള സാമ്പത്തിക സാക്ഷരതാ പഠനസാമഗ്രി

ആർ ബി ഐയുടെ എക്സിക്യൂട്ടീവ് ഡയറക്റ്റർ ശ്രീ. ദീപക് മൊഹനിയുടെ അദ്ധ്യക്ഷതയിലുള്ള, സമൂഹത്തിലെ എല്ലാ വിഭാഗങ്ങളെയും സാമ്പത്തിക ഉൽപ്പന്നങ്ങളുടെ ഗുണഭോക്താക്കളാക്കി മാറ്റുന്ന സമഗ്ര സാമ്പത്തിക ഉൾപ്പെടുത്തലിന്റെ ഇടക്കാല മാർഗത്തിനായുള്ള സമിതി (കമ്മിറ്റി ഓൺ മീഡിയം-ടേം പാത്ത് ഓൺ ഫിനാൻഷ്യൽ ഇൻക്ലൂഷൻ) യുടെ ശുപാർശകളിലാണ് സാമ്പത്തിക വിദ്യാഭ്യാസത്തിനായി ലക്ഷ്യംവെയ്ക്കപ്പെടുന്ന സമൂഹത്തിലെ വ്യത്യസ്ത വിഭാഗങ്ങൾക്ക് വ്യത്യസ്ത തരത്തിലുള്ള സാമ്പത്തിക വിദ്യാഭ്യാസം വേണ്ടി വരും എന്നതിനാൽ സാമ്പത്തിക വിദ്യാഭ്യാസത്തിനായി 'എല്ലാ സാഹചര്യങ്ങൾക്കും അനുയോജ്യമായ' ഒരു സമീപനമെന്നത് ഏറ്റവും അനുയോജ്യമായത് ആയേക്കില്ല, അതിനാൽ പാഠ്യപദ്ധതിയുടെ ഉള്ളടക്കം ഓരോ വ്യത്യസ്ത വിഭാഗത്തിനും അനുയോജ്യമാകേണ്ടതുണ്ട് എന്നതായിരുന്നു.

ഭാരതീയ റിസർവ് ബാങ്കിന്റെ സാമ്പത്തിക ഉൾപ്പെടുത്തൽ, വികസന വകുപ്പ്, അഞ്ച് വ്യത്യസ്ത വിഭാഗങ്ങൾക്കായി, അതായത് കർഷകർ, ചെറുകിട സംരംഭകർ, സ്കൂൾ വിദ്യാർത്ഥികൾ, സ്വയം സഹായ സംഘങ്ങൾ (എസ് എച്ച് ജി കൾ), മുതിർന്ന പൗരന്മാർ എന്നിവർക്കായി പ്രത്യേകം പ്രത്യേകം തയ്യാറാക്കിയിട്ടുള്ള സാമ്പത്തിക സാക്ഷരതാ പാഠങ്ങൾ അവതരിപ്പിക്കുകയാണ്. ഇത്തരത്തിൽ അവതരിപ്പിക്കുന്ന അഞ്ച് പുസ്തകങ്ങളുടെ പരമ്പരയിലെ ഒരു പുസ്തകമാണിത്.

ബാധ്യതാ നിരാകരണം

ഈ പുസ്തകം വായനക്കാരനെ സാമ്പത്തിക സാക്ഷരനാക്കുക എന്ന ആത്മാർത്ഥമായ ഉദ്ദേശ്യത്തോടെ ഒരു വായനാ, പഠന സാമഗ്രി എന്ന നിലയ്ക്കാണ് അവതരിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഇത് വായനക്കാരനെ ഏതെങ്കിലും പ്രത്യേക സാമ്പത്തിക ഉൽപ്പന്നം/ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ സംബന്ധിച്ചോ സാമ്പത്തിക സേവനം/സേവനങ്ങൾ സംബന്ധിച്ചോ തീരുമാനം എടുക്കുന്നതിൽ സ്വാധീനിക്കാൻ ഉദ്ദേശിച്ചുള്ളതല്ല.

പകർപ്പവകാശം

ആദ്യ പതിപ്പ് - ഏപ്രിൽ 2018
സ്രോതസ്സ് വെളിപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട് ഇത് പുനഃപ്രസിദ്ധീകരിക്കാവുന്നതാണ്.

പ്രസാധകർ

ഫിനാൻഷ്യൽ ഇൻക്ലൂഷൻ & ഡെവലപ്പ്മെന്റ് ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റ്,
ഭാരതീയ റിസർവ് ബാങ്ക്
10-ാം നില, സെൻട്രൽ ഓഫീസ് ബിൽഡിംഗ്,
ശഹീദ് ഭഗത് സിംഗ് മാർഗ്,
ഫോർട്ട്,
മുംബൈ.

കൃതജ്ഞത

രൂപകല്പന: കൗശിക് രാമചന്ദ്രൻ

**ഫിനാൻഷ്യൽ ഇൻക്ലൂഷൻ & ഡെവലപ്പ്മെന്റ് ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റ്
ഭാരതീയ നിസർവ് ബാങ്ക്**

10-ാം നില, സെൻട്രൽ ഓഫീസ് ബിൽഡിംഗ്,
മുംബൈ 400001, ഇന്ത്യ